

ABSTRAKT

Východiska: Bakalářská práce se zaměřuje na téma chronické bolesti ve spojitosti s dlouhodobou léčbou opioidními analgetiky a souvisejícím rizikem rozvoje závislosti a dále možností screeningu tohoto rizika za pomoci Opioid Risk Tool (ORT) v ošetrovatelské péči.

Cíle: Cílem průřezové, kvantitativní studie byla validizace dotazníku ORT v české verzi, zhodnocení jeho jednotlivých položek provedením faktorové analýzy a posouzení vlivu sociodemografických a klinických proměnných.

Metodika: Celkem 411 pacientů dlouhodobě se léčících opioidními analgetiky splnilo inkluzivní a exkluzivní kritéria a bylo zařazeno do studie. Pacientům byl administrován anamnestický dotazník a dotazníky ORT, ET (Emoční teploměry), COMM (Current Opioid Misuse Measure) a VAS (Vizuální analogová škála). Data byly statisticky zpracována za použití určení vnitřní konzistence, senzitivity, specifity, negativní a pozitivní prediktivní hodnoty, parametrických i neparametrických testů, explorační faktorové analýzy a logistické regrese.

Výsledky: Mezi dotazníky ET a ORT byla nalezena střední síla korelace. Byly potvrzeny signifikantní rozdíly ve vybraných sociodemografických a klinických proměnných mezi skupinou pacientů, kteří zneužívají opioidy a skupinou bez tohoto zneužívání. Rozdělení do skupin proběhlo na základě dotazníku COMM, kritériem pro zařazení do skupiny s definovaným zneužíváním bylo skóre $COMM \geq 9$. Byla provedena explorační faktorová analýza vážené i binární české verze dotazníku ORT a identifikovány byly tři faktory, kombinující všechny položky dotazníku. Validita dotazníku ORT a jeho binární verze byla ověřena. Bylo stanoveno optimální cut-off skóre pro zneužití opioidů pro váženou i binární českou verzi dotazníku ORT. Pomocí logistické regrese bylo zjištěno, že nejlepší predikci rizika zneužívání opioidů vykazuje binární verze dotazníku ORT o 7 položkách, která byla nalezena explorační faktorovou analýzou.

Závěr: Průřezová studie potvrdila validitu dotazníku ORT v jeho vážené i binární verzi v českém jazyce a přinesla doporučení pro redukci jeho položek k dosažení lepší predikce rizika rozvoje závislosti. Tento screeningový dotazník je tak možné doporučit pro použití v ošetrovatelské praxi při péči o pacienty s chronickou nenádorovou bolestí, u nichž hrozí riziko rozvoje závislosti na opioidech.

KLÍČOVÁ SLOVA

Aberantní chování, chronická nenádorová bolest, opioidní analgetika na lékařský předpis, screening rizik, závislost, ORT.